

מדינת ישראל
משרד החינוך
האגף לחינוך מבוגרים

רמת הבחינה : גמר
מועד הבחינה : קיץ תשפ"ב, 2022
היקף הבחינה : 2 יח"ל
מספר שאלון : 990202

תיכונות
ככה עולים כיתה בחיים

תקשורת – שתי יחידות לימוד
הוראות לנבחן

א. משך הבחינה : שלוש שעות.

ב. מבנה השאלון ומפתח הערכה : בשאלון זה ארבעה פרקים.

פרק ראשון : $40 = (4 \times 10)$ נקודות

פרק שני : $40 = (4 \times 10)$ נקודות

פרק שלישי : $10 = (2 \times 5)$ נקודות

פרק רביעי : $10 = (2 \times 5)$ נקודות

סה"כ 100 נקודות.

ג. מלאו את הפרטים הבאים :

פרטי הנבחן:	פרטי מרכז ההשכלה:
מספר הנבחן ברשימה: _____	שם המוסד: _____
שם משפחה + פרטי: _____	שם מרכז הבחינה: _____
ת.ז. <input type="text"/>	
שם המעריך: _____	
ציון הבחינה: _____	

בהצלחה!

פרק ראשון (40 נקודות)

יש לענות על **ארבע שאלות** מבין השאלות 1-5. כל תשובה נכונה – 10 נקודות.

בתקופה האחרונה היינו עדים לישיבות מאוד סוערות בכנסת. מספר חברי כנסת השתמשו בקללות אישיות והעליבו חברי כנסת אחרים. המקללים טענו כי אמרו מה שאמרו במסגרת הזכות שלהם ל"חופש הביטוי".

1. א. הסבירו מהי "הזכות לחופש הביטוי". (5 נק')

אחת הזכויות הבסיסיות בדמוקרטיה היא זכותו של אדם לבטא את דעותיו, את מחשבותיו ואת רצונותיו באופן חופשי, גם כדי לשנות מה שלדעתו דורש שינוי במדינה או בחברה.

ב. ציינו והסבירו שני מקרים שבהם יש הגבלה על חופש הביטוי. **ענייני ביטחון המדינה, לשון הרע, הסתה, ביטויי גזענות ועוד...** (5 נק')

2. האם, לדעתכם, היה מקום במקרה הזה להגביל את חופש הביטוי של חברי הכנסת? **כל תשובה מנומקת תתקבל.** (10 נק')

3. על עיתונאי מוטלת "חובת הדיווח". הסבירו מה פירוש "חובת הדיווח" ומדוע היא קיימת. **למרות שיש לציבור את הזכות לדעת, האזרח הרגיל אינו יכול להגיע אל המידע בעצמו. הוא יממש את זכותו לדעת בעזרת החובה של העיתונאי לדווח לו על המידע החסר. חופש העיתונות כולל את זכות הציבור לדעת ואת חובת העיתונאי לדווח.** (10 נק')

4. א. הסבירו מהי "זכות הציבור לדעת". (5 נק')

זוהי הזכות הבסיסית של כל אזרח במדינה לדעת ולהכיר את מה שקורה במדינה כדי שיוכל גם לשנות את מה שמפריע לו ומסכן אותו, או שימשיך לתמוך במה שתורם לחייו ועושה אותם איכותיים.

ב. הביאו דוגמה למקרה שנחשב ל"זכות הציבור לדעת". **שחיתות של עובדי ציבור, תוצאות של בחירות, חוקים חדשים ועוד...** (5 נק')

(10 נק')

5. אילו סכנות עלולות להיות כאשר מגבילים את חופש הביטוי?

תוכלו להסביר בעזרת דוגמאות.

אם מגבילים את חופש הביטוי עלול להיות מצב שבו הציבור לא ייחשף לדעות ולרעיונות שעלולים לסכן את הדמוקרטיה וגם את החיים. למשל: חשיפה של גזענות והסתה יכולים לגרום לציבור לנקוט בפעולות כדי לצמצם את האיום על הציבור.

*יש לקבל הסברים ודוגמאות רלוונטיים אחרים.

פרק שני (40 נקודות)

יש לענות על **ארבע שאלות** מבין השאלות 6-11. כל תשובה נכונה – 10 נקודות.

6. קריטריונים של חדשות

(4 נק')

א. מהם "מסרי שכנוע".

גיוס דעת קהל בנושאים שונים כדי לגרום לציבור להאמין בהם ולפעול לפיהם.

(6 נק')

ב. הביאו שתי דוגמאות ל"מסרי שכנוע" והסבירו אותן.

פרסומות, תעמולת בחירות.

7. חדשות ואקטואליה

הסבירו את המושגים:

(5 נק')

א. חיסיון עיתונאי

כלל שפוטר עיתונאי מהחובה לחשוף את זהות המקור שמסר לו את הידיעה כדי להגן על המקור וגם כדי לאפשר לשניהם להמשיך לעבוד ביחד בעתיד מתוך אמון ותחושת ביטחון.

(5 נק')

ב. אילוץ הזמן

עיתונאים עובדים תמיד בלחץ של זמן לאסוף ולפרסם ידיעות חדשות במהירות ולעיתים ברגע האחרון, לכן כמעט בלתי אפשרי להוציא עיתון או לשדר כתבה כשהם נקיים מטעויות.

8. תפקידי תקשורת ההמונים

(5 נק')

א. הסבירו מהי "העברה תרבותית" (או "העברת מורשת").

מידע שקשור להיסטוריה, לתרבות או לדת של החברה.

(5 נק')

ב. הביאו דוגמה להעברה תרבותית.

**תוכנית שבועית על פרשת השבוע, שידור קריאת מגילת אסתר
*יש לקבל כל דוגמה רלוונטית.**

9. יחסי ממשל-תקשורת

א. הסבירו את המושג "סוביודיזה". (5 נק')
מונח המתאר תיק שנמצא בדיון בבית משפט בטרם קבעו השופטים את פסק הדין. על פי עיקרון זה אסור לכלי התקשורת לחוות דעה או לדווח על הליך תלוי ועומד לפני שנפסק הדין.

ב. הסבירו את החשיבות של "סוביודיזה". (5 נק')
כדי להימנע מהשפעה ישירה או עקיפה על השופטים בבואם לפסוק דינו של נאשם. ובעיקר כדי לשמור על זכותו של נאשם להליך הוגן.

10. תקשורת בין-אישית

ציינו והסבירו שני סוגים של תקשורת בין-אישית. (10 נק')

- תקשורת ישירה: פנים אל פנים.
- תקשורת מתווכת: תקשורת באמצעות מכשירים.
- תקשורת תוך אישית: אדם במחשבותיו עם עצמו.

11. התפתחות תקשורת המחשבים

הסבירו את המושגים:

א. צ'אט (בעברית: שיחוח) (5 נק')
שיחה כתובה בין אנשים באינטרנט.

ב. טוקבק (בעברית: תגובית) (5 נק')
תגובות גולשים באינטרנט המאפשר להגיב על הנאמר בדף מסוים, כך שהתגובות מופיעות בהמשכו.

פרק שלישי (10 נקודות)

יש להשיב על חמש שאלות מבין השאלות 12-19. הקיפו במעגל את התשובה הנכונה – "נכון" או "לא נכון". כל תשובה נכונה – 2 נקודות.

12. חובת הדיווח לא חלה על עיתונאים. נכון / לא נכון
13. שימוש במוזיקה הוא אחת הטכניקות של שכנוע. נכון / לא נכון
14. בידור הוא אחד התפקידים של תקשורת המונים. נכון / לא נכון
15. על אירוע שמעניין את הציבור צריך לדווח. נכון / לא נכון
16. הצלבת מידע מחייבת כל עיתונאי. נכון / לא נכון
17. בישראל קיימת צנזורה על תרבות ועל אומנות. נכון / לא נכון
18. השימוש באינטרנט מחזק את העיתונות הכתובה. נכון / לא נכון
19. המצאת הדפוס נחשבת לאחת ממהפכות התקשורת. נכון / לא נכון

פרק רביעי (10 נקודות)

יש לענות על **חמש שאלות** מבין השאלות 20-27.
סמנו את התשובה הנכונה ביותר. כל תשובה נכונה – 2 נקודות.

20. "עמוד הבית" הוא מושג:

- א. מתחום הבנייה
- ב. מתחום האינטרנט
- ג. מתחום עיצוב הפנים

21. "אתיקה עיתונאית" היא:

- א. כללים של מותר ואסור בעיתונות
- ב. עיתונאית שמדווחת על תיירות
- ג. מסיבת עיתונאים

22. סוביודיצה הוא:

- א. חוק ישראלי שמגביל את חופש העיתונות
- ב. חוק שמגביל מהירות
- ג. חוק בינלאומי נגד פשעי מלחמה

23. "עיתונות מגויסת" היא:

- א. שירות מילואים של עיתונאים
- ב. עיתונאים שתומכים בצנזורה
- ג. עיתונות שתומכת ברעיונות של גוף פוליטי ומפיצה אותם

24. העברה תרבותית היא:

- א. סרט חדש שמוקרן בקולנוע
- ב. סגירה של חנות ספרים
- ג. אחד התפקידים של תקשורת המונים

25. במדינה דיקטטורית:

- א. אין תקשורת חופשית
- ב. יש זכויות מלאות לתושבים
- ג. יש מזג אוויר נוח כל השנה

26. המושג "רעש בתקשורת" מתייחס ל:

- א. תקלה בתקשורת בין-אישית
- ב. כתבה על חייו של שחקן מפורסם
- ג. הופעת בכורה של תזמורת

27. אירוע מדיה הוא:

- א. סיפור דמיוני
- ב. אירוע גדול, חשוב ומתוכנן שמדווחים עליו בעולם
- ג. מחלה קשה

בהצלחה!